

När barnet är sjukt

Råd till vårdnadshavare om barns infektioner.
Ska barnet vara hemma eller i barngrupp?

Innehåll

3	Om sjuka barn		
4	När barnet blir sjukt på förskolan		
5	Vanliga infektionstyper		
6	Information om antibiotika		
7	Hygienråd		
8	Några vanliga infektionssymtom och infektionssjukdomar		
8	Diarré/kräkningar	13 Höstblåsor	16 Skabb
9	Feber	13 Impetigo	16 Snuva
9	Femte sjukan	13 Influensa	17 Streptokocker
9	Fotsvamp	13 Kikhosta	17 Svampinfektioner
10	Förkylning	14 Kräkningar	17 Svinkoppor
10	Giardiainfektion	14 Maginfluensa	18 Tredagarsfeber
10	Gulsot	14 Mask	18 Vattkoppor
10	Halsinfektioner	15 Mollusker	19 Vinterkräksjuka
11	Hepatit	15 MRSA	19 Vårtor
11	Herpes	15 Mässling, påssjuka,	19 Ögoninflammation
12	Hosta	röda hund	19 Öroninflammation
12	Huvudlöss	16 Scharlakansfeber	

Broschyren är framtagen av Smittskyddsenheten Region Uppsala, i dialog med representanter från Strama Region Uppsala, Centrala Barnhälsovården Region Uppsala, Akademiska barnsjukhuset, Miljöförvaltningen Uppsala kommun och Samhällsbyggnadsförvaltningen Östhammar kommun.

*Smittskyddsenheten
Region Uppsala*

Om sjuka barn

FRISK - Frisk i förskolan

Smittskyddsenheten i Region Uppsala har tagit fram materialet FRISK – frisk i förskolan, med syftet att förbättra hygienrutiner och öka kunskapen om infektionssjukdomar och antibiotika på förskolorna.

Mer information finns att hämta på www.smittupp.nu

Att barn är sjuka då och då är helt naturligt. De får infektioner oftare än oss vuxna eftersom de inte har träffat på smittämnen förut. Detta är en normal utveckling och gör att barnets immunförsvar ”tränas”.

Infektioner hos barn är alltså normalt och inget vi kan undvika. Däremot kan vi minska smittspridning och onödiga infektioner hos barn inom förskoleverksamheten.

Ibland vet man inte om barnet ska vara hemma från förskolan eller inte. I den här broschyren delar vi med oss av tips och råd. Här kan du också läsa mer om några vanliga infektioner.

Barn och infektioner

- Små barn har i genomsnitt 6 till 8 luftvägsinfektioner per år.
- Från 4 till 5-årsåldern brukar antalet infektioner minska.
- Barn får infektioner oftare än vuxna eftersom smittämnen är nya för dem.
- Det är en normal utveckling av barnets immunförsvar.
- Man kan inte undvika infektioner hos barn. Men man kan minska smittspridning och onödiga infektioner.

Kom ihåg: De flesta infektioner smittar precis innan sjukdomen bryter ut. Om ett barn blir sjukt har sannolikt flera andra barn redan fått samma smitta.

När barnet blir sjukt på förskolan

Då tar personalen kontakt med dig eller annan anhörig. Det är alltså väldigt viktigt att de har rätt uppgifter.

Kom ihåg: Se till att förskolan har dina kontaktuppgifter.

När ska barnet stanna hemma?

Det är barnets behov som styr. Ett sjukt och hängigt barn behöver lugn och ro. Det är ofta lättare att få hemma.

När barnet varit hemma är det klokt att låta barnet vara i barngruppen kortare tid de första dagarna.

Vad krävs för att barnet ska få vara på förskolan?

- Barnets allmäntillstånd avgör – hur det äter, sover och orkar leka.
- Barnet ska orka delta i aktiviteterna inom- och utomhus.
- Barnets tillstånd ska inte kräva ökad omvårdnad på förskolan.
- Låt ditt barn om möjligt få en feberfri dag hemma, innan det återgår till barngruppen.

Kom ihåg: Barnet kan vara aktivt hemma, men orkar ändå inte vara med i barngruppen.

Du är expert på ditt barn och kan göra de rätta bedömningarna på hemmaplan. På förskolan bedömer personalen om ditt barn orkar vara med eller inte.

Vid kontakt med vården så bedömer vårdpersonalen om det finns medicinska skäl att göra avsteg från rekommendationerna i denna broschyr.

Är du tveksam? Fråga!

Undrar du vilken sjukdom barnet har? Eller vilken behandling som krävs? Kontakta 1177 Vårdguiden. Här får du råd och hjälp att bedöma barnet.

Telefon: 1177

www.1177.se.

Vanliga infektionstyper

Virusinfektioner

Orsakar de flesta infektioner hos barn. Förkylning och magsjuka är två exempel.

Kom ihåg: Antibiotika hjälper inte mot virusinfektioner.

Bakteriella infektioner

Påverkar ibland barnets allmäntillstånd mer än virusinfektioner. Om barnet är friskt för övrigt så klarar kroppens immunförsvar av infektionen. Ibland kan man behandla bakteriella infektioner med antibiotika. Läs mer om antibiotika på sidan 6.

Svampinfektioner

Svampinfektioner kan man få i hud och slemhinnor. Det finns medel för lokal behandling av sådana infektioner.

Parasitinfektioner

Det finns många slags parasiter. Alltifrån maskar till mikroskopiska organismer som ger diarré. Kan behandlas med läkemedel.

Läs mer om infektioner, symtom och behandlingar på sidan 8-19.

Ovanligare smittor

Smittämnen som förekommer i samhället kan naturligtvis förekomma även bland barn på förskolan. Ibland kan barn ha en ovanligare smitta som det kan uppstå frågor kring.

Som vårdnadshavare måste du vara medveten om att alla typer av smittor av och till kan förekomma i barngrupper – både hemma och i förskolan. Ibland är smittan känd. Då tar barnets behandlande läkare ställning till om barnet kan vara på förskolan eller inte.

Vissa smittsamma sjukdomar faller under smittskyddslagen.

På www.smittupp.nu hittar du mer information.

Information om antibiotika

Kroppen har ett eget försvar mot virus- och bakterieinfektioner. Det gör att de flesta infektioner går över av sig själva. En allvarlig bakterieinfektion kan stoppas med hjälp av penicillin eller andra antibiotika.

Antibiotika har ingen effekt på virusinfektioner.

Att använda antibiotika är inte riskfritt. Medicinen kan ge biverkningar. Dessutom kan bakterier bli resistenta. Det betyder att de blir motståndskraftiga mot olika antibiotika. Vi kan alltså få svårt att behandla infektioner i framtiden.

Det är ofta våra vanligaste bakterier – de som kan orsaka öroninflammationer, hudinfektioner och lunginflammationer – som blir resistenta mot antibiotika.

Alla kan bli smittade av resistenta bakterier. Även den som inte tagit antibiotika tidigare. De flesta som blir smittade blir bärare av resistenta bakterier utan att bli sjuka. Andelen resistenta bakterier ökar för varje år. Risken att bli bärare av resistenta bakterier är större om man nyligen fått antibiotika.

Läkaren bedömer om ditt barn ska ha antibiotika – och vilken sort det ska få.

Kom ihåg: Om läkaren skrivit ut antibiotika är det viktigt att ta hela kuren. Infektionen kan annars komma tillbaka. Även om barnet verkar må bra redan efter några dagars behandling.

**Vi måste hjälpas åt för att bryta resistensutvecklingen.
Bästa sättet är att inte använda antibiotika i onödan.**

Hygienråd

Infektioner smittar på olika sätt. De kan föras över mellan personer genom händerna, via föremål eller genom förorenade livsmedel, ofta beroende på dålig handhygien.

Det bästa sättet att undvika ”onödiga” infektioner på förskolor är alltså god hygien. Rena händer är det absolut viktigaste sättet att förhindra infektioner.

Så tvätta händerna med tvål och vatten. Vill du vara extra noga om ni är sjuka: köp handdesinfektionsmedel på apoteket. Det är skonsamt för huden och mycket effektivt mot nästan alla bakterier och virus.

Kom ihåg: Det är vi vuxna som lär barnen göra rätt genom att vara goda förebilder.

Så här tvättar du händerna

- Skölj med ljummet vatten.
- Tvåla in händerna med flytande tvål i minst 15 sekunder.
- Glöm inte fingertopparna och mellan fingrarna och tummen.
- Skölj av händerna under rinnande vatten.
- Torka händerna torra med en engångshandduk.

Se gärna foldern ***Tvätta, tvätta liten hand***, som finns att ladda ner och beställa på hemsidan www.smittupp.nu

Några vanliga infektionssymtom och infektionssjukdomar

Diarré/kräkningar

Maginfluensa

Vinterkräksjuka
(calicivirus)

Rotavirus

Det finns många typer av magsjuka. De beror antingen på virus, bakterier eller parasiter. Virus är den vanligaste orsaken.

Calicivirus är ofta orsaken till besvärliga utbrott med många sjuka, till exempel vinterkräksjuka.

Rotavirus är en annan vanlig orsak till magsjuka. I första hand drabbas små barn i åldern sex månader till två år.

*Inkubationstid**: Varierar beroende på smitta.

Smittsamheten vid magsjuka är i allmänhet väldigt stor. Särskilt när man har diarréer och kräkningar. Vanlig magsjuka kan komma snabbt och går oftast över inom ett par dagar. För de allra flesta är magsjuka en ofarlig sjukdom trots att man kan ha svåra besvär och känna sig väldigt trött.

Har barnet blodiga diarréer? Kontakta vården. Har barnet nyligen varit utomlands och där varit magsjukt eller insjuknar efter hemkomsten bör avföringsprov lämnas.

Kom ihåg: Det är viktigt att barnet dricker mycket – barn med diarréer och kräkningar kan förlora mycket vätska.

Om du har frågor: kontakta 1177 Vårdguiden på telefon 1177 eller www.1177.se.

HEMMA? JA. I det akuta skedet ska barnet vara hemma. Barnet ska vara hemma 48 timmar efter sista diarré eller kräkning.

Avföringen behöver inte vara helt fast. Det kan ibland dröja flera veckor innan den är normal igen.

I magsjuketider kan smittspridningen inom förskolan begränsas genom att även syskon till sjuka barn stannar hemma.

Feber

Feber är inte en sjukdom utan ett sätt för kroppen att försvara sig mot exempelvis infektioner.

Det är vanligt att små barn insjuknar med plötslig och hög feber. Detta beror oftast på en virusinfektion som förkylning med halsont och hosta. Barn har feber om de efter en halvtimmes vila har mer än 38 grader.

Vissa – oftast mycket aktiva barn – kan ständigt ha något förhöjd temperatur utan att vara sjuka, så kallad ”springtemp”.

Kom ihåg: Temperaturen ska mätas utan febernedsättande medel.

HEMMA? JA. Påverkade barn med feber ska vara hemma. Ett febrigt barn bör ha svala kläder, vistas i svalt rum och få rikligt med dryck.

När barnet sover behövs endast ett enkelt lakan över barnet och ingen filt – det höjer barnets temperatur. Låt ditt barn få en feberfri dag hemma innan det återgår till barngruppen.

Femte sjuken

(erytema infectiosum)

Lindrig virusinfektion som oftast drabbar barn i åldrarna två till tolv år.

*Inkubationstid**: En till två veckor.

Vanliga symtom: Ett typiskt utslag på kinderna som är intensivt rött och sammanflytande. Ibland också girlangformade utslag, även på armar, ben och bål.

En del barn kan också få feber, ont i muskler och leder samt magbesvär.

Utslagen försvinner i regel inom en vecka. Kan komma tillbaka i samband med värme (bad/dusch).

HEMMA? NEJ. Allmäntillståndet avgör. För mer info se s.4.

Ur smittosynpunkt behöver barnet inte stanna hemma för smittan är störst något dygn före och i samband med att symtomen börjar.

Fotsvamp

Se Svampinfektion.

**Inkubationstid = tiden från att man smittas tills man blir sjuk.*

Förkylning

Den vanligaste infektionen hos barn. Smittar innan sjukdomen bryter ut. Går därför inte att förhindra att smittan sprids i en barngrupp.

*Inkubationstid**: Varierar, oftast bara någon dag.

Vanliga symtom: Snuva, hosta och halsont.

HEMMA? NEJ. Allmäntillståndet avgör. För mer info se s.4.

Giardiainfektion (tarminfektion)

Sjukdomen orsakas av en tarmparasit och ger oftast diarré. Barnet bör behandlas. Kontakta därför en läkare.

Barn i en grupp kan smitta varandra. Därför ska du berätta för personalen om ditt barn fått denna sjukdom. En vanlig smittväg är gemensamt bad i balja eller plaskpool.

*Inkubationstid**: vanligen 7 till 10 dygn.

Symtom: Oftast diarré som luktar kloak. Kan också ge diffusa symtom som till exempel dålig viktuppgång.

HEMMA? JA. Barnet ska inte vara på förskolan om det har diarréer.

Om barnet är symptomfritt kan det gå till förskolan dagen efter påbörjad behandling (efter samråd med behandlande läkare). Behandlingen kostar ingenting.

Gulsot

Se Hepatit.

Halsinfektioner

Halsfluss

Halsont

Både virus och bakterier kan ge halsinfektion. Små barn kan inte alltid tala om att de har ont i halsen.

*Inkubationstid**: 2 till 7 dygn.

Symtom: Kan vara att barnet inte vill äta eller dricka. Feber. Ibland kräkningar eller magont. En del barn dreglar. ►►

Om barnet har hög feber och halsont i mer än ett par dagar så kan det vara halsfluss. Beror ibland på streptokockinfektion.

Små barn med streptokockinfektion har oftast varig snuva, svinkoppor och/eller nagelbandsinfektion. De kan också få flytningar från underlivet eller hudinfektion runt ändtarmsmyrningen.

På äldre barn kan man ofta se beläggningar på halsmandlarna.

HEMMA? NEJ. Allmäntillståndet avgör. För mer info se s.4.

Hepatit
(inflammation
i levern som
ger gulsot)

Det finns flera olika former av hepatit. De är ganska ovanliga på förskolan och alla behöver bedömas av läkare. Läkaren beslutar i samråd med smittskyddsläkaren hur barnomsorgen ska lösas.

Viktigt! Om ni ska resa utomlands bör ni i god tid före resan diskutera med läkare om barnet ska vaccineras mot hepatit. Dels för att barnet inte ska bli sjukt själv, dels för att barnet inte ska smitta andra personer på förskolan när ni kommit hem.

Herpes

Herpesinfektioner orsakas av ett virus som praktiskt taget alla får under livet. Cirka hälften märker aldrig av sin infektion.

Symtom: Blåsor och sår i och runt munnen första gången man får infektionen. Barnet är då oftast allmänt sjukt och har feber. Infektionen kan blossa upp igen, men då alltid med mindre uttalade symtom och bara enstaka blåsor.

Kontakta gärna vården för råd.

HEMMA? NEJ. Allmäntillståndet avgör. För mer info se s.4.

Hosta

En del barn får lätt hosta i samband med vanliga förkylningar. Vid lindrig hosta kan barnet som vanligt gå till barngruppen. Men det är viktigt att höra efter hur barnet klarar gruppaktiviteterna eftersom hostan för många blir värre i samband med fysisk aktivitet.

Vid långvarig hosta, mer än 4 veckor, kontakta vården för råd.

HEMMA? NEJ. Allmäntillståndet avgör. För mer info se s.4.

Huvudlöss

Huvudlusen är 2 till 3 mm stor. De trivs bara hos människan. Man blir alltså inte smittad av djur. Man får heller inte löss på grund av bristande hygien.

Huvudlöss sprids framför allt genom direktkontakt huvud mot huvud (risken att drabbas av löss via föremål som kammar, borstar, mössor och stereolurar tycks vara liten). Utanför hårbotten överlever lusen cirka 36 timmar.

Äggsamlingarna (gnetterna) fäster på hårstråna intill hårbotten. Äggen kläcks efter cirka en vecka. Efter ytterligare 10 dagar har nymfen (ej könsmogen lus) blivit en äggläggande lus som kan producera ägg i nästan en månad.

Symtom: Klåda i hårbotten och svarta prickar på huvudkudden kan vara tecken på huvudlöss. Inte alla får klåda.

Behandling: Kamma håret med luskam (kan köpas på apoteket) över en spegel eller ett stort vitt papper så att man lätt kan se lusen och äggen (gnetterna). Receptfria medel finns på apotek. Det är viktigt att följa anvisningarna.

Familjen, nära lekkamrater och alla inom barngruppen bör finkammas med luskam och inspekteras dagligen under två veckor. Endast de som har löss eller ägg ska behandlas.

Kom ihåg: Förhindra att lössen sprids. Informera därför på förskolan så att andra barn och personalen kan undersökas för huvudlöss.

HEMMA? NEJ. Inte om behandling utförs enligt ovan.

Höstblåsor
(hand, foot and
mouth disease)

Smittsam virussjukdom.

*Inkubationstid**: 3 till 5 dygn.

Symtom: Feber samt blåsor i mun, på händer och fötter. Vissa barn får inga symtom alls. Blåsorna kan brista, men ingen riktig sårskorpa bildas.

HEMMA? NEJ. Allmäntillståndet avgör. För mer info se s.4.

Impetigo

Se Svinkoppor.

Influensa

Influensa är en virussjukdom som förekommer varje vinter. Ibland uppträder mer omfattande epidemier.

Influensan är mycket smittsam. Dessbättre blir barn i regel inte särskilt sjuka utan sjukdomen kan te sig som en vanlig luftvägsinfektion med feber. I en del fall kan dock även barn få allvarliga symtom till följd av influensa.

*Inkubationstid**: 1 till 5 dagar.

Kom ihåg: Om ditt barn har någon allvarlig grundsjukdom bör du inför varje influensasäsong diskutera med barnets läkare om det ska vaccineras.

HEMMA? NEJ. Allmäntillståndet avgör. För mer info se s.4.

Kikhosta

Kikhosta är en bakterieinfektion som börjar som en vanlig förkylning. Kikhostan smittar mest i början, innan de typiska symtomen uppträder, men smittsamheten kan bestå under hela hostperioden. Smittsamheten minskar vid antibiotikabehandling.

*Inkubationstid**: 7 till 14 dygn.

Symtom: Hostattacker, kikningar och kräkningar efter någon vecka.

Behandling: Det finns ännu ingen bra behandling mot kikhosta. Men det finns ett bra vaccin – alla spädbarn erbjuds vaccination mot kikhosta. ►►►

**Inkubationstid = tiden från att man smittas tills man blir sjuk.*

För småbarn som ännu inte fått alla vaccindoser rekommenderas i vissa fall antibiotikabehandling i tidigt skede. Därför är det viktigt att alla vårdnadshavare till barn i grupp får besked om något barn blivit sjukt, eftersom barnen kan ha yngre syskon hemma som ännu inte har ett fullständigt vaccinationsskydd.

OBS! Långvarig hosta (mer än 2 till 3 veckor) hos vuxna eller äldre personer kan bero på kikhosta. Det är normalt att barn med kikhosta fortsätter att hosta i 6 till 8 veckor.

HEMMA? NEJ. Allmäntillståndet avgör. För mer info se s.4. Dålig sömn och kikningar med kräkningar gör att barnet inte orkar vara med i barngruppen.

Kräkningar

Se Diarré/kräkningar.

Maginfluensa

Se Diarré/kräkningar.

Mask

Springmask – en vanlig och ofarlig åkomma. Masken är vit och sytråds-tunn, cirka 1 cm lång.

Symtom: Klåda i stjärten på kvällen och natten då masken vandrar ut och lägger ägg. Masken kan då ofta ses i vecken runt ändtarmsöppningen. Även symtomfria fall förekommer.

Behandling: Springmask behandlas med läkemedel som endast dödar maskarna. Hela familjen bör behandlas samtidigt eftersom familjemedlemmar oftast också är smittade. Vid återkommande besvär kan vården kontaktas.

Tvätt av underkläder och sängkläder samt god handhygien är viktigt.

Spolmask – liknar en dagmask, 10 till 30 cm lång, gulvit eller rosafärgad och är relativt ovanlig i Sverige. Kontakta vården för behandling.

HEMMA? NEJ! Nej, inte om barnet behandlas enligt ovan.

Mollusker

Cirka 1 till 5 mm stora upphöjningar (knottror) i huden som orsakas av virus. Efter några veckor får upphöjningarna en liten grop i mitten.

Mollusker är inte särskilt smittsamt. Barnen smittar ofta sig själva när de kliar sig. Låker utan behandling även om det ofta tar lång tid.

HEMMA? NEJ.

MRSA

Gula stafylokocker är den vanligaste orsaken till variga infektioner i sår och bölder. Hos cirka hälften av befolkningen är gula stafylokocker en del av den normala bakteriefloran i näsa och svalg utan att orsaka infektion.

Infektioner med gula stafylokocker kan oftast behandlas med vanlig antibiotika. Vissa stammar av gula stafylokocker har utvecklat motståndskraft mot antibiotika. De kallas MRSA (Meticillin Resistent Staphylococcus Aureus). Man kan vara bärare av MRSA utan att bli sjuk av dem.

HEMMA? Ja, barn med MRSA ska vara hemma om de har eksem eller är förkylda. De kan gå till förskolan efter samråd med behandlande läkare.

Mässling, påssjuka, röda hund

Virussjukdomar som numera är ovanliga i Sverige, eftersom de flesta barn över 18 månader är vaccinerade. Det gör dock att det är svårare att ställa en säker diagnos.

Viktigt! Om du misstänker att ditt barn blivit sjukt i någon av dessa sjukdomar ska du ringa vårdmottagningen innan ditt besök.

*Inkubationstid**: Mässling 7 till 18 dygn. Påssjuka 16 till 18 dygn. Röda hund 14 till 21 dygn.

HEMMA? JA. Barnet ska vara hemma tills febern är borta och det orkar delta i de vanliga aktiviteterna på förskolan.

**Inkubationstid = tiden från att man smittas tills man blir sjuk.*

Scharlakansfeber

Orsakas av bakterien streptokocker.

*Inkubationstiden**: 1 till 7 dygn.

Symtom: Halsont (ibland halsfluss). Ofta rödknottrig så kallad smultron-tunga. Finprickiga utslag som oftast ses i ljumskar och armhålor. Feber.

Behandling: Scharlakansfeber ska behandlas med antibiotika. Kontakta vården för råd.

HEMMA? JA. Barnet ska vara hemma två dygn efter påbörjad behandling för att bli smittfritt.

Skabb

Orsakas av ett kvalster. Sjukdomen är smittsam och kan överföras vid nära kroppskontakt och textilier, t.ex. gosedjur, sängkläder och utklädningskläder.

Symtom: Klåda, speciellt nattetid. Klådan kan ge upphov till rivmärken, huvudsakligen på armar och ben. Symtomen kan vara svåra att skilja från eksem så uppsök vården. Hela familjen bör undersökas/behandlas.

Sängkläder och kläder ska saneras. Efter behandling kan klådan kvarstå i flera veckor.

HEMMA? JA! Barnet kan återgå till barngruppen ett dygn efter påbörjad behandling.

Snuva

Snuvan vid en förkylning är i början klar men kan även vara tjock gul/ grön. Färgen på snuvan har ingen betydelse för om barnet ska vara i förskolan eller inte.

Tjock färgad snuva är heller inget skäl till att behandla med antibiotika. Långvarig klar rinnsnuva kan behöva bedömas av läkare eftersom den kan bero på allergi.

HEMMA? NEJ. Allmäntillståndet avgör. För mer info se s.4.

Streptokocker

En grupp av bakterier som kan finnas i bland annat luftvägar och hud på människor. Streptokocker grupp A kan orsaka halsinfektion, svinkoppor eller scharlakansfeber.

Streptokock grupp A kan ibland ge besvärliga lokala utbrott bland barn. Meddela därför personalen om ditt barn får en sådan infektion.

Förskolan kontaktar vårdcentralen om många barn i gruppen samtidigt får symtom som kan tyda på en streptokockinfektion.

HEMMA? Se halsinfektion, scharlakansfeber och svinkoppor

Svampinfektioner

Svampinfektioner kan förekomma i huden hos barn. De uppstår under vissa förhållanden, till exempel när huden är skadad av eksem eller långvarig fukt.

Man kan också bli smittad av hund, katt, kanin och marsvin. Hudförändringarna är då ibland typiska med ringformade rodnader och kallas då ”ringorm”.

Svampinfektioner i huden behandlas ofta med en svampdödande salva, men det är lika viktigt att om möjligt åtgärda det som orsakat svampinfektionen.

HEMMA? NEJ.

Svinkoppor (impetigo)

En vanlig och smittsam hudinfektion orsakad av bakterier.

Symtom: Börjar som små varfyllda blåsor som så småningom brister och infektionen kan då sprida sig. Förändringarna täcks ofta av gula fjäll och skorpor.

Behandling: Blöt upp och tvätta rent med tvål och vatten flera gånger per dag så skorporna försvinner.

Kontakta vården om kvarstående besvär efter en vecka eller om det är stora utbredda förändringar. Antibiotikabehandling kan då behövas.

HEMMA? Utslagens omfattning, var de sitter och barnets ålder avgör om barnet behöver vara hemma. Det är alltid rätt att kontakta vården för råd i det enskilda fallet.

Tredagarsfeber

Vanlig virussjukdom hos små barn.

*Inkubationstid**: 5 till 10 dygn.

Symtom: De flesta smittas utan att få märkbara symtom. Barnet får ofta hög feber som kommer snabbt och försvinner efter cirka tre dagar. Utslag uppträder ofta när febern sjunker.

HEMMA? NEJ. Allmäntillståndet avgör. För mer info se s.4. Oavsett om utslagen är borta eller ej.

Vattkoppor

Mycket smittsam virusinfektion med ofta intensivt kliande, små vätskefyllda blåsor/koppor.

*Inkubationstid**: är 10 till 21 dygn.

Symtom: Kopporna kommer i olika stadier. Börjar med små röda fläckar som utvecklas till upphöjningar som sedan blir till vätskefyllda blåsor som brister och torkar in till torra skorpor som sedan faller av. Nya blåsor kan uppträda efterhand under flera dagar. Barn med svår klåda kan få en infektion i huden via kopporna när de kliar sig.

Vattkoppor smittar från 1 till 2 dagar före till en vecka efter att utslagen startat.

Efter infektionen finns viruset vilande i kroppen. Bältros är en återaktivering av det egna vattkoppsviruset. Vattkoppor kan inte orsaka bältros genom smitta, men bältros kan orsaka vattkoppor hos en person som inte haft det tidigare.

Kom ihåg: Informera alltid förskolan om att barnet har vattkoppor så att gravida som inte haft vattkoppor – eller personer med nedsatt immunförsvar – får ta del av informationen.

HEMMA? NEJ. Allmäntillståndet avgör. För mer info se s.4. Oavsett om utslagen är borta eller ej. Vattkoppor är mycket smittsamt och smittar redan före utslagen kommer. Det går inte att stoppa smittan på förskolan genom att hålla barnet hemma.

Vinterkräksjuka
(caliciinfektion)

Se diarré och kräkningar.

Vårtor

Vårtor orsakas av virus. Låker oftast av sig själva, men det kan ta år innan de är borta. Behandling kan vara motiverad om vårtorna sitter på besvärligt ställe och/eller blöder.

HEMMA? NEJ.

Ögoninflammation

Variga ögon är ett vanligt problem hos småbarn och orsakas av virus eller bakterier. Uppträder ofta tillsammans med snuva som en del av förkylningen. Tillståndet beror på att tårkanalen är täppt på grund av snuva.

Ögoninfektioner är smittsamma och sprids på samma sätt som andra förkylningsvirus och luftvägsbakterier – via luften och kontakt.

Behandling: Rengöring – ögonen ska tvättas flera gånger per dag med ljummet vatten. De flesta ögoninfektioner läker ut av sig själv inom en vecka. Om besvären är svåra eller långvariga (över en vecka) kontakta vården.

HEMMA?

JA – om barnet har kraftig varbildning från ögat och kräver rengöring flera gånger om dagen. Förskolepersonalen ska inte behöva sköta upprepade tvättningar av kladdiga ögon.

NEJ – barn med lindriga besvär kan vara på förskolan. Det är i princip omöjligt att förhindra spridning av förkylningsvirus och luftvägsbakterier i en barngrupp. Smittan har oftast skett innan infektionen brutit ut. Barnets allmäntillstånd avgör.

Öroninflammation

Orsakas av virus eller bakterier. Föregås ofta av en förkylning. Lindriga öroninflammationer läker ofta av sig själv.

Kom ihåg: Kontakta vården om barnet är under ett år, har feber över 38,5 grader och/eller är kraftigt allmänpåverkat eller om det kommer vätska ur örat.

HEMMA? NEJ. Allmäntillståndet avgör. För mer info se s.4.

Produktion: Smittskyddsenheten/BBDO Nordics

Tryck: Oktober 2021

Omslagsfoto: iStock

Broschyren kan beställas på smittskydd@region uppsala.se
eller laddas ner från smittskyddsenhetens hemsida www.smittupp.nu

Foldern ***Tvätta, tvätta liten hand***, finns att ladda ner och
beställa på hemsidan www.smittupp.nu